

Eva Fordinálová
Orfeus

*Málo je ohňa, málo,
čo dušu zahreje.
Nič v prsiach nezostalo.
Strach – ani nádeje.*

*Len motív márnej piesne
v kupole mozgu znie.
Z prehry sa vziať viac nesmie:
pamäť a poznanie.*

*Tak nemlč! Musíš vraviť,
musíš nájsť zvučný rým,
vyspievať svoju pamäť,
rozdať ju priehrštím,*

*nech iní budú múdri
a zbraňou tvojich slov
zvíťazia v svojom vnútri
nad vlastnou slabosťou.*

Srdce

*Sami vždy nevieme, čo chceme:
ópium ciest, či pevný dom?
Z pohľadníc vábia cudzie zeme,
no srdce spieva o inom.*

*Čo všetko sa naň v svete zrieklo:
Benátky, Capri, Pompeje,
v parížskom nočnom metre peklo
a koniec každej nádeje,*

*zvädalo v Delfách pod olivou,
keď dozrieval vzduch na bielo,
však smäd si miazgou uhasilo
a nežnosťou sa zachvelo,*

*až opäť známy obraz stretlo,
čo rozoznel ho tisíckrát:
raže bežiace prašným vetrom
záhorským vrškom na chrbát.*

Spev sirén

*Som ešte plná toho volania.
Som plná vírivého nepokoja,
viem chápať vtáčie chvenie v krídlach na jeseň
a bojím sa, že celým životom ho ponosiem:
spev márnivej a nesplnenej krásy stále k výškam volá,
tie hlasy mnoho sľubujúce vždy ma túžbou porania.*

*Vyšli sme z galérie dáko cudzo, ako tí, čo nič spoločné nemajú;
dážď bežal krížom cestou na červenú,
bezhlavo vrážal do áut pre sirénu,
čo tesklivo a žalujúco vábila ho k Dunaju.
Tvoj hlas bol chladný, múdry, vzdelaný,
aj na vysokých opätkoch som bola popri tebe malá,
a tak som aspoň chladno, múdro zamlčala,
že taktiež túžim po tesklivom volaní.*

*Sirény, vábivo a clivo kruté ku antickým svetom,
sirény, úzkostné a kruto clivé v nociach pred náletom,
sirény, ženúce sa clivo k nešťastiam,
sirény, vaše tiahle piesne veštia žiaľ,
sirény, spievate v nás počas celej ľudskej histórie,
my zomierame vojnou, láskou, ale váš spev nemenný je
to teskné chvenie, keď mi sústredene na tvár miera
spod tvojich obrv temné ústia skúmavého revolvera;
sirény, akú drogu máte v piesni, keď sme pre ňu
ochotní slepo zrážať autá na červenú?*

*Som plná vírivého nepokoja,
viem chápať vtáčiu túžbu v krídlach na jeseň
a bojím sa, či celým životom ju unesiem,
spev márnivej a nedostížnej krásy stále k výškam volá
a človek vzlietne, hoc vie vopred, že sa doráňa,
som stále plná toho volania.*

Vincent van Gogh

*Na hlave blčia lesy červené,
len sluchy mi už briezkavejú cez plameň
a za čelom mi ostro víchor hvízda;
už nevidím a nepočujem preň,
pamäť je zrazu vymetená, čistá*

a ľahostajne čakám, čo sa cez ňu preženie.
Už neviem, komu vlastne nesiem
ten krvavý kus túžby po nežnosti:
veď predsa nie je možné, nie sem,
kde prijímajú toľkých hostí
a ja len placho stojím v kúte...
Čie meno chladilo mi znútra rozpálené telo?
To ucho ani veľmi nebolelo,
rozhodne menej ako vydesené odmietnutie.

Vincent, ja viem, že smrť ten smútok nespáli.
Ďalej sa ženú pod cyprusmi mistrály
a ďalej snobi múdro stoja pred horiacou bolesťou
(jej dnešná cena spravidla je povestnou)
dojatí iba zo seba, že hneď ťa spoznali,
keď povznesene vošli do sály;
tvoj zúfalý dar — ten je mimo okruhu ich pochopenia.
Preč od čudákov, ktorí nádej za vlastnú krv menia!

A stále víchry po uliciach hlavy do lás lovia.
Chlad stúpa pod kabátom k mozgu po rebríku z kostí
a stále snobským svetom bežia van Goghovia
s krvavým kúskom túžby po ľudskosti.

Túženie

Zvoňte len, hrdličky,
strieborné hrdielka,
nech sa z tej pesničky
celý svet rozcengá,

dážď zvoní od rána
v kupolách agátov,
krv mi tiež vyzváňa
hlasno a zaľato,

zvoňte len, zvoňte len,
všetko nech vyzváňa
ešte noc, ešte deň,
dosť bolo mlčania!

Pieseň

*Nuž tak nepíš! Medzi nami
nech len ďalej diaľky iskria:
hra neónov na reklamy,
trolejbusy, bary, bistrá,*

*žlté dĺžky žírnych raží,
ostré piesky vedľa borov,
semaforey v prísnej strážii,
vtáčie krídla pod oblohou,*

*lúčne trávy za svitania,
čierne oči chladných studní,
nepíš — ale myšli na mňa,
nepíš — ale nezabudni!*

Hrad

*Zavše sa človek zmení v temný hrad
a všetky svetlá v sebe pozhasína.
Pútnikov nechá vonku v daždi stáť,
vchod k srdcu zastrie ťažká pavučina.*

*Útočiť na múr možno tisíc ráz,
smolnice hádzať na kamenné dvory —
hradbami ďalej bujnie zimomráz,
mlčiace dvere nikto nepreborí.*

*A stačí prosto šepnúť mám ťa rád,
rozohriať kľučku teplom ľudských dlaní —
a opäť vzplanie jasom chmúrny hrad
a doširoka roztvorí sa brány.*

Mlčanie

*Krotká črieda vrškov medzi jesienkami
pokojne sa pasie, nedbá na bič dažďa.
Živicový vietor o tvár šúcha sa mi
ako šťastné psíča, keď sa vracia gazda.*

Na šípkovom kroví od chladu sa chvejú

červenkové perly, ktoré postrácala
sťahovavá jeseň k juhu od severu,
keď z jej rusých koní zastrela kraj para.

Sťahovavá jeseň, jasné dni a plány...
Ktovie, v ktorom konci sveta spolu zmizli.
Načo ich tam hľadať! Piesok cestou hnaný
ostro vybrúsi nám nepokoj z nich v myslí.

Kolobeh

Ja viem, že zavše prichádzajú dni,
keď vnútri zmĺknu všetky piesne,
keď v srdci sa nám vyľudní,
keď hlava oťažie a klesne,

keď všetky ohne povypása dážď
a myslou klope vytrvalo,
keď nikoho a nič už nečakáš —
nič, čo by svietilo a hrialo...

Svet sa však stále rúti k premene.
V mlčaní zrejú nové sily,
z jesenných dažďov pijú pramene,
aby sa zjari rozzvonili

a rozoznali všetky piesne v nás
a roziskrili v srdci nehu:
pre jar sa oddá prijať zimomráz
v životnom rušnom kolobehu.

Dosť

Dosť vecí som už pochopila
a mnohé beriem s úsmevom,
pokojne mi krv prúdi v žilách
a viem byť šťastná tam, kde som,

no predsa zavše prídu chvíle,
keď hnev mi v sluchách zazvoní,
čertisko čierne vo mne šije,
vidiac lokajské úklony,

priateľstvá, ktoré falšou kvitnú,

*dá sa z nich veľa vycicať —
pre pohodlnosť parazitnú
už zabudli, čo je mať rád.*

*Ak vybrať si mám, volím smelo,
aj keď v tom nemám útechu:
radšej chcem čestných nepriateľov,
než priateľstvo len z prospechu.*

Detstvo

*Z pieskov nám v tele prúdi miazga — ako v boroviciach.
Pieskom nám vietor brúsil dušu —
iným sa vidí, že ju máme hrubšiu,
no nám len trocha svojsky svet v nej zrkadlí sa.*

*Čo všetko dieťa neočarí:
ornament, ktorý v piesku kreslil ulovený chrúst,
či tajnosnubné piesne zelených víl za daždivých nocí,
i záhadný vchod červa na ovocí;
do malej jamky detských úst
nevtesnáš more krásy a jej všetky slovné tvary.*

*Tak akosi sa bolesť s krásou spolu vplietli do života,
že ešte po rokoch, tam z druhej strany Karpát,
keď sa mi chcelo ťažko, októbrove plakať
(viselo vo mne sĺz jak v daždi z drôteného plota),
bolo v tom práve toľko krásy, koľko bolesti,
koľko sa oboch v nevitanej láske pomestí —
šťastie, že vyprahnuté piesky v duši takmer všetko popili.*

*Komu sme milí, komu nemilí —
veď naše vína všetkým nebývajú kyslé.
Sú z nežičlivej pôdy, ale zo žičlivej mysle,
kto získa našu dôveru, tak tomu patrí srdca polovica.
Z pieskov v nás prúdi miazga. Ako v boroviciach.*

Druhý dych

*Cesta zavše vedie pustatinou,
vyschnutými dňami neúrody
v kraji štipľavých a tesných dymov,
kadiaľ vietor v prašnom plášti chodí,*

*a keď nás už iba vôľa nesie
popri trsoch smädných tráv a lodýh,
zazurčí v nás čosi ako pieseň,
roztvorí zrak prameň živej vody.*

*Duny nepokojných pieskov v duši
skrotnú vlahou, dym sa rozuteká,
krok sa stáva rezkejší a prudší
a dnu opäť klíči zrno pre človeka.*

Trpkosť

*Slová dnes sucho šuštia —
zajtra ich víchor odvanie.
Ako hmla v húšti trstia
hustne nám v hrdle mlčanie.*

*Nevravme dovidenia —
klamať si netreba:
nebudeš smútiť pre mňa,
ani ja pre teba.*

*Až v jarných sprškach zletí
krik divých kačíc do jelší,
možno, že napíšem ti...
O zimu budeš múdrejší.*

Čo sme si...

*Čo sme si ešte dlžní,
čo ešte žiadaš zo mňa,
keď stále vstupuješ mi
do môjho podvedomia?*

*Ešte nás dačo púta?
Aká nás spriaha sila?*

*Trýznivá láska krutá?
Všetko som vyplatila.*

*Aj napriek hladnej zime
zostalo na osivo.
Nič si už nedlžíme,
len zavše býva clivo.*

Potom

*Najskôr sa srdce chveje
na neposedných vážkach
túžby a beznádeje:
až potom príde láska.*

*Najskôr sa duša topí
v priezračnej živej kráse,
až potom prídu stopy:
až potom príde báseň.*

*Najskôr je zopár briezok,
tíšivý organ borov
a večne smädný piesok:
až potom príde domov.*

Križovatka

*Nech ťa mier sprevádza! Bola som iba vlas,
plavý vlas na plášti, skrútený prstienok.
Zajtra či pozajtra, skrátka keď príde čas,
niekto ho zhrnie ti z pleca i z myšlienok.*

*Na východ, na západ, na juh i na sever
vlaký sa chystajú, hoci sa podmráka.
Vezú nás, čaká nás každého iný smer,
len pieseň koľajnic všade je rovnaká.*

*Ďalej, než pamätám, odíď a nevráť sa!
Nech ťa žiaľ obíde, mier nech ťa sprevádza!*

Poznanie

*V mojich snoch už nie si!
Rozplynul sa dym.
Spriezračneli lesy
vetrom jesenným.*

*Moje sny a plány
vzlietli od teba
v štyri rôzne strany.
Želieť netreba.*

*Ilúzie zmizli,
už ma nezmámia.
Spriezračnelo v mysli
vetrom poznania.*

Aj...

*Aj tento požiar prejde, viem,
rozum krv v žilách skrotí,
opäť sa vtesnám do noriem,
do kníh a do samoty,*

*však dnes ťa naliehavo chcem,
tak, ako sochár dláto.
Časom sa vtesnám do noriem.
No teraz nemám na to.*

Usínanie

*Opäť sa mi dážd' privráva
a čosi dávne pripomína.
Tratia sa snehy, prešla zima,
zo srdca stiekla únava,*

*však čo to na dnes zostáva
ako kal v čistej duši vína?
Za kým žiaľ? Už si nespomínam.
Ty sladká hlava deravá!*

Inventúra

*Toľko sa vecí nakopilo časom
v priestransťách duše, na jej dne,
že celkom prehľad stratila som,
čo pravé je, čo bezcenné.*

*Už takmer pristala som na to,
že dvakrát dva je zavše päť,
že mlčať predsa je len zlato,
aj keď je treba prevraviť.*

*Hoci poznanie bolo blízko,
strácala som chuť bojovať,
nevidela som východisko
z minisvetíka poloprávd.*

*Pri ľuďoch, v ktorých nieto klamu,
kde cenu slovám dáva čin,
aj ja som našla seba samu.
Biele je bielym — zlé je zlým.*

*Dôvera v pravdu, v seba, práca —
tri životodarné pramene.
V nich z duše zmýva sa a stráca
všetko, čo bolo zmätené.*

Veterná jar

*Z prstov vetra hudba vzlietla.
Borom búri odkliata
organová toccata
plná zeleného svetla.*

*Vo vzduchu ňou prežiarenom
svieži mach nad stopy zím
vonia lanským malinčím
ako láska dávny menom.*

*Kiežby som raz opäť stretla,
aj keď znova na svoj žiaľ,
oči chladné ako jar
plné zeleného svetla...*

Agáty

*Agáty, agáty
pri rodnej dedine!
Láska šla popri mne,
švihli len opraty.*

*Prešibla popri mne
briežkom, kde kvitol hloh.
Všetko raz na pieskoch
bez stopy pomínie.*

*Kvet zreje do trpka,
v žiali mier pramení.
Daždí sa k jeseni,
tá smútky odfúka.*

*Agáty, kotviace
v piesočných priesypkoch!
Ešte raz, nie viacej,
ochutnať trpký hloh...*

Krajina

*Jarabie krovie v chotári;
hrdzavá liška sa ním mihla,
plameňom v pysku podpáli
krovie a túžbu vtáctvu na krídlach.*

*Mňa taktiež, ryška, nešetri!
Nech spáli ma tvoj jazyk tenký;
v belasom chladnom povelí
vznesiem sa ľahšie o myšlienky*

*a rozplyniem sa ako dym...
Keď jar dá nový život zemi,
potom sa opäť narodím
so srdcom čerstvo vyklíčeným.*

Plánka

Čo v miazge sladkosť zmarí?
Aká ju saje hĺbka?
Z bieleho kvetu jari
dozrela plánka trpká.

Hádam ťa stretnem preto,
nech môžem zistiť smutná,
že nezosladla letom,
že stále trpkú chuť má.

Sotvačo na tom zmením.
Čo s takou horkou láskou?
Už iba k podjeseni
počkať si do prímrazkov.

Až sa v nej trpkosť spáli,
budem len ticho priať si,
aby ju vyzobali
mi z dlaní hladní vtáci.

Slnečný deň

Ponad krovie v plameni,
ponad živé piesky vzlietol
čerstvý vietor
jesenný.

Modrooký, zlatistý
osike sa driekom nadol
drsne kradol
pod listy.

Zulečie aj nám zjašený,
kým ho skryjú mokré vršky,
ako z osiky či hrušky
žlté zvršky
trápení?

Máj

*Na brehoch Moravy šantí vták — ohnivák,
perie mu plápolá ružovo, do biela,
iskričky padajú z hlohov a zo slivák
na tenkú hladinu, v ktorej sa prezerá.*

*Beda je tomu, kto prechádza po hrádzi:
stačí, ak padne naň plamienok jediný —
vzbĺkne a zatúži vnoriť zrak horiaci
do očí temravých, iskrivej hlbiny.*

Minisonet

*Aká je noc voňavá a hebká!
Dážď šuchorí po záhrade
ako čierna sliepka.*

*Hrabe, zobká, prelietava, plno je ho všade.
Do piesočných smädných polí zlaté vajcia kladie.*

Podjesen

*Veterný september prehrňa borom šticu,
cestou sa chladný deň prilepil na živicu.*

*V pazúroch ostružín uviazli smädné dažde,
zlizujú sladkú krv po ďalšej letovražde*

*a planá hruška má zrelých slz plné riasy;
možno raz pôjdeme ich trpkosť zoberať si.*

*Pôjdeme každý sám, keď sa v nás spodjesení,
chodníkom cez vršky, s pesničkou o lúčení.*

*Potiahne každý sám v boroch nájsť múdrosť starú:
láska je chrobáček zakliaty do jantáru.*

Jeseň

*Dozrela trstina pri rieke Morave,
diaľky sa zmáčali, slnko je hrdzavé.*

*Lúčenie? Len si leť! Býva tak v jeseni.
Zákon je zákonom. Nič na ňom nezmením.*

*Traktory na ťahu o cukre spievajú.
Pridáme spomienku ku kocke do čaju,*

*až časom zosladne, čo je dnes štiplavé.
Dozrela trstina pri rieke Morave.*

Jesienky

*Na lúkach blčia fialové ohne,
v studenom slnku chvie sa les.
Zapni si plášť a nerozmýšľaj o mne!
Prechladneš.*

*Vidiš, čo listov neposlaných
vykradol vietor z mojej hlavy —
koľko len prísah, odriekaní:
pár úsmevov nič nenapraví.*

*I smútky prejdú. To sa stáva,
pred tisíc rokmi ako dnes.
Zdvihni si golier, láska zimomravá,
bojím sa, že mi prechladneš.*

Jesenné záhrady

*Deň trpkým dymom štiplavie.
Plameňom v hrebeni vetra
praskajú hrivy hrdzavé.*

*Všetko som do ohňa zmietla.
Som plná čistého svetla.
Rýchliky*

Rýchliky, prečo sa do noci ženiete?

*Za kým sa vám tak čnie v temnotách bez svetiel?
Za kým len? Nemá tma všade je rovnaká.
Na žiadnej stanici nikto ma nečaká.*

Koľaje

*Na vlhkom piesku poľnej cesty
lesknú sa čerstvé koľaje.
V liešti už lístie nešelestí.*

*Odchádza jeseň, chorá je,
len sem-tam krovím pri rázcestí
hrdzavá hriva zavlaje.*

Chodníčky

*Mrazivá krajina
zakliata na bielo,
vietor ňou skuvíňa,
hrabe sa v závejoch,*

*pod buk i hrabiny
strčí svoj tenký pysk
za pachom zveriny
do teplých zimovísk,*

*obehne každý strom,
drobných stôp nakladie
cvendžiacim chodníkom
až k vašej záhrade.*

*Prečo ja nejdem ta,
kam ma hlad pozýva?
V blankyete odetá
krajina mrazivá.*

Koválovske zimné nokturmo

*Nad vrškom svätej Anny
tisicky hviezd sa vyroja.
Schádzajú sa tu nad ním
z celého neba Záhoria.*

*A ak by ešte bolo málo —
v nebesiach proti temnu zím
kováči iba pre Koválov
kovali hviezdy z kovadlín.*

*Gežzír hviezd, túžob mnoho —
žiadne však pre mňa nehoria.
Koválov, vale, zbohom,
šťastne ži v dlani Záhoria!*

Zima

*Nezbední anjeli dáki sú veselí:
driapu a celí sú v perí až po uši,
dozorca serafín za kľučkou netuší,
že sa mu nádvorím páperie chumelí.*

*Zákerná mačka sa po snehu zakráda,
pozorne meria pláň pohľadom jastriacim:
v hoteli pod strechou zimujú vrabčiaci
a vtáčie búdky spia bezbranne v záhradách,*

*nebeským chlapcom však stále je veselo:
chvíľu sa pokľbčia, potom sa pomeria,
dobrácki anjeli, smejte sa do peria,
nech všetko zapadá, čo včera bolelo.*

Habáni

*Z tejto hlíny formovali džbánky,
teplé, okrúhle a hnedé ako prsia zakázaných žien
a vtlačali do nich ako do písanky
svoje sny a túžby, značky svojich mien.*

*Z týchto džbáňkov pítavali víno,
chladné, spaľujúce myseľ ako prsia odmietavých žien;
namiesto nich maznali sa s hlinou,
svoju túžbu hnetli do foriem.*

*Z toho vína zneli uspávanky,
nežné, chvejúce sa krásou ako prsia
nedotknutých žien:
z nenaplnených snov rodili sa džbáňky
poznačené šifrou anonymných mien.*

Atlantída

*Čosi mi tiká v mozgu ako hodinový strojček.
Horúčka? Trpkosť? Časovaná nálož ekrazitu?
Oblohe zrazu spustilo sa
zo sivých pančúch tisíc očiek
a dlažbou rozbehla sa bosá,
smokliaca od zlosti, či zo súcitu:
bolí ma ťažká, časovaná hlava
a pod nohami, pod hladinou chodníka,
medzi súhvezdiami podvečerných lúčok
ešte jedna taká naložená ekrazitom pláva,
lútosť v nej väzí ako zabodnutý dráp
či hodinový strojček, ktorý možno o minútu
dotiká.*

*A hlboko, tam pod hladinou cesty,
svet beží ponorený v svojom priestore a čase,
červené krdle rybičiek tiahnu za chvostami dravých áut,
pod jednou medúzou dvoch zaľúbencov vidno stáť,
bezradné psíča na tenučkých nôžkach zmoknuto sa trasie;
oni, aj lampy, strach i samota sa rovnako tam zmestí,
to všetko, čo aj hore človeku sa pridá:
pod nohami mi svieti Atlantída,
pokiaľ my žijeme, aj ona pretrváva,
rovnako v nej i v dnešku pláva moja historická hlava,
už tisícročia nesiem svoje nádeje a strach,
i dôveru, i ťarchu neprijatej lásky na pleciach,
už tisícročia vediem svoju ľudskú vzburu
— za cenu trpkých obetí
a zavše za pomoci radepuru
nebyť len vetou vedľajšou v podrad'ovacom súvetí.*

*Raz zúrim, raz ma zhltnie práca, raz som žensky clivá,
však stále cítim, že som živelne a živočíšne živá,
bolestne narážam aj na priestor a čas,
no najviac na slabosť, čo čiha v každom z nás,
aj keď ma bolíš, ešte stále si tu,
aj keď mám z teba hlavu plnú ekrazitu.*

*Pod kôrou sveta počujem však tikať hodinový strojček.
Až oblohe sa spustí zo štíhlych nôh opäť tisíc očiek,
pobeží dvoma svetmi, ktorých priesečníkom momentálne ja som,
či iba prázdny priestorom a nikomu už nepotrebným časom?
Žeravé kyvadlá až desivo mi presne v mozgu bijú.
Horúčka? Trpkosť? Strach o históriu?*

Eurydika

*Viem. Viem, a preto všetko vo mne mlčí.
Tá tvoja pieseň zrejme pre mnohých je príťažlivá,
len vo mne sa už neozýva.
Žiadala sa mi melódia v inom kľúči,
ty ale sebaisto kráčaš bez obzretia,
v presvedčení, že iste idem za tebou,
že jednoducho musím chcieť ťa,
že ma svet láka, aký bol,
že ma tvoj jeden úsmev zmieri,
keď miesto teba zostával strach so mnou sám,
keď úzkosť rástla v žilách ako ortuť v teplomeri
k budúcim horkým horúckam.*

*Som iba sprevádzajúci ťa tieň.
Viem to, a predsa sledujem ťa napäto,
len trpkosť stáročiami obáv oťažela na kameň,
už nevládzem dnes za tebou ísť s takou ťažkou pamäťou.
Chcela som ti byť všetko, o čo láska stojí,
alebo aspoň klapka na písacom stroji,
nech sa ma tvoje prsty dotýkajú,
byť kockou cukru v šálke tvojho raňajšieho čaju...*

*Viem. Viem, a preto všetko vo mne mlčí.
To za tebou ja nešepkám, dnes je to iba dážd',
no priznám sa, bolí ma, že ty to ani nezbadáš.
Dnes už som súčasť melódie v inom kľúči,
aj keď sa obzrieš, nič viac nestratíš.*

*Pamäť mám v hlave ťažkú ako bralo.
Nedostala som nič, keď chcela som len málo.
Tak ako zima v lužných lesoch sedí vo mne tíš;
vzd'ľujúca sa pieseň zavše preletí mnou v krčči,
však viem už. Preto všetko vo mne mlčí.*

*

https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1922/Fordinalova_Vona-Zahoria/1
https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1922/Fordinalova_Vona-Zahoria/2

...

Čítajte viac: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1922/Fordinalova_Vona-Zahoria/bibliografia#ixzz5MGf6ljK3